

gére, közben egy füst alatt patetikus és ironikus; e sajátságok együtt mégis eredeti alkotóként tüntetik fel őt.

Igen, ez a líra nélkülöz mindenféle stiláris nagyzsolást. Ha tapintatosan hangsúlyozza, hogy a valóság összefüggő víziójából indul ki, ugyanolyan bensőségesen közvetíti e vízióval való újabb és újabb megütközését is. Az ősvilági noktürn, az *Ők ketten* micsoda szelíd, másrészt viszont kemény kép a hajdani egészről, amely eltörött; az örök barlangról, amelynek lakója volt és árvája lett az ember. „A kilépő szemét könny / futja el, mikor a markába / ömlő fényt arcához emelve / inni próbál belőle. // A belépő, karját előretartja, / mint aki éjjel villanykapcsoló / után nyúl... És tényleg, ők ketten / úgy lépnek egymáson át, / hogy láthatja mindenki: / nem egy világból valók.”

Egy másik versében pedig – megint az édeni időkre utaló áthalással – így ír: „a kert reggelre olyan üres, / hogy megfájdul tőle a szemem”. A fájdó szem a bűvőhelyén, azaz pillái lecsukván; ez a mozdulat orvosság az embernek, ám a költőnek – merthogy ő mondja: „csukott szemmel fog festeni” – új irány. Bennünk meg, e festést illetően, íme: a varakozás.

KELEMEN LAJOS

(Ráció Kiadó, Budapest, 2003, 126 oldal, 1600 Ft)

LÁSZLÓ NOÉMI:

Százegy

Soha nem találná ki az olvasó, hogy László Noémi könyve miért a fenti számnevet kapta címül. Ugye meg-hökkentő: épp ennyi, százegy vers lakik a kötetben. Ezt a matematika-ilag pontos, bár nem egészen derék (mert ötletében hetvenhétszer kiját-szott) címet azonban belül, a könyvfedelek között könnyűszerrel jóvátehetette volna a szerző – jóvátette volna, ha nem hamarkodja el könyve összerakását. De elhamarkodta; úgyhogy most a *Százegy* nem egészen százegy, tudniillik a kötet-beli versek egyike-másika, a legní-vósabbakhoz mérve: száalka a torony mellett.

László Noémi, akár hajdan az első szürrealisták, álmot tornyoz álomra.

Ám míg egyik felével minduntalan kiálmodná magát a *réalisme*-ből, amit ő többnyire szürke, érdektelen, lélekkoptató hétköznapiságnak mutat – „de szeretem az álom melegét / mikor a lábujjak hegyétől indul / azal hiteget: mindvégig marad / még azon is túl” –, addig másik énje a *sur-réalisme* kontrasztaként egyre azt daldolja: „De szeretem a metsző logikát / mikor a díszleteket borogatja / zuhannak döngenek a szebb napok / az áldott virradatra” (*Altató*).

E kétirányú (olykor iránytalan-nak tűnő) játék hőse, valami életele-

hetőségből életlehetőségbe szálló Ahasvérus gyanánt, nemhiába sóhajt: „Sürget a kérdés: hol vagyok otthon.”

László Noémi válasza egyrészt friss, erős, egészséges líra, bonyolult érzelmekkel és bonyolult érzékenységgel. És csak annyi köddel, amennyi izgalmassá teszi a látást. Egyszerű, sőt jelentéktelen alkalmon megindulva jut el számtalanszor abba a vegetatív tartományba, amely valaha az ősösztönök édene lehetett. Innen emel ki, s nevez át a korhangulat jegyében oly dolgokat, mint a keletkezés és a megszűnés, mint a hit és a hitetlenség, mint a szeretet és a szeretetnélküliség. De László Noémié az a hang is, amelyik nemcsak üdén frivol, nemcsak találon ironikus, nemcsak súly és éteriség, álom és való közös csomagja, hanem e túlpakolt könyv ellenkező végleteként itt-ott bizony affektál is. A kifogástalanul kezdett *Időmiliomos* befejező soraiban például nem sokkal több az esztétikum, mint pénze a templom egerének. Az *Á, semmisség*, vagy egy másik versből a „szevasz irány / szevasz dimenzió” utánoz valamit, amiről viszonylag könnyű megállapítani, hogy a nemes líra és az olcsó póz közül melyikre hasonlít inkább.

A *Százegynek* azonban, szerencsére, nem ötven a fele. S hogy másmilyen tételekről se feledkezzünk meg, a lelkeség téziseit és antitéziseit szaporán kínáló könyv szer-

zője *A gazdát bekeríti háza* című versében a következőket írja: „az egyetlen biztosat / mindenki másként osztja be, / de nem tudhatja: pontosan / mi itt a legfőbb érdeke”. Volna éppen javaslatunk: a profi írások és az organikusan eredeti művek most sem lebecsülendő arányát a következő kötetben tovább növelni az utóbbiak javára; ez, ha igaz, programnak – és érdeknek sem utolsó.

KELEMEN LAJOS

(*Erdélyi Híradó – FISZ, Kolozsvár–
Budapest, 2004, 132 oldal,
ármegjelölés nélkül*)

KISS IRÉN:

Asteroth Budapest

Egy kis költészet, egy kis mítosz, egy kis krétapor (aranypor?): egy Kiss Irén-verseskötet újra a kalandvágó olvasók kezében. Az olajzöld fedélen föliskicelt sárkánygyík joggal, koronával, otromba lábainál a parlament, mint egy jobban sikerült homokvár: Asteroth Budapest. Asteroth (Innin, Istar) a termékenység ősi istennője, kultusza az egész ókori Keletre kiterjedt, Budapestet pedig nem kell bemutatni. Asteroth Budapest: létezik ez? Ne siessünk a válasszal – a kötetben szereplő majd félszáz versé a szó! De előbb egy kis konyha-mitológia.